

ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ

УДК 657.1:330.1

JEL Classification Code M41

О. С. Височан¹, А. І. Ясінська²

Національний університет “Львівська політехніка”,
кафедра обліку та аналізу

ORCID: ¹ 0000-0002-0066-2624, ² 0000-0002-5445-8987

ДОБРОВІЛЬНЕ РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ У РУСЛІ СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ТЕОРІЙ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

<http://doi.org/10.23939/semi2025.02.001>

© Височан О. С., Ясінська А. І., 2025

Узагальнено бухгалтерські теорії економічного спрямування та дослідження їх пояснювального потенціалу щодо добровільного розкриття облікової інформації суб'єктами господарювання. Розглянуто концептуальні засади сигнальної теорії, агентської теорії та теорії ресурсної залежності для інтерпретації мотивацій і стратегій розкриття інформації, а також критично оцінено можливості теорії управління враженнями у вирішенні прикладних облікових завдань. Визначено, що добровільне розкриття інформації може бути інструментом зниження інформаційної асиметрії, формування позитивного іміджу компанії та забезпечення доступу до стратегічно важливих ресурсів. За результатами дослідження визначено, що сигнальна теорія розкриває механізм обміну інформаційними повідомленнями між сигналізатором і одержувачем, де оприлюднена інформація слугує індикатором ефективності, достовірності звітності та репутації компанії; агентська теорія акцентує увагу на зниженні агентських витрат через розширення обсягу розкритих даних; теорія ресурсної залежності зосереджена на забезпеченні доступу до критично важливих ресурсів завдяки формуванню позитивного корпоративного іміджу. Теорія управління враженнями дає змогу обґрунтувати детермінанти формування сприятливого сприйняття компанії з боку зацікавлених осіб та розробити прикладні рекомендації щодо формату подання звітності.

Ключові слова: бухгалтерський облік, звітність, агентська теорія, сигнальна теорія, теорія ресурсної залежності, управління враженнями.

Постановка проблеми

Добровільне розкриття звітності є процедурою оприлюднення інформації через офіційні або неофіційні канали, яка не є прямо передбачена чинними законодавчо-нормативними актами. Добровільне розкриття звітності можна також розглядати як корпоративну стратегію, яка стосується донесення фінансової, нефінансової, соціальної, екологічної інформації у періодичних звітах до зацікавлених сторін з метою забезпечення виживання та сталого розвитку компанії.

Дослідження демонструють значні відмінності в характері та масштабах добровільного корпоративного розкриття інформації між компаніями в одній галузі та країні. Було виявлено, що деякі компанії добровільно розкривають значні обсяги інформації, тоді як інші компанії – ні.

Дослідники-обліковці вивчають можливі детермінанти розкриття інформації у більших масштабах та пропонують багато теорій для пояснення розбіжностей у добровільному розкритті [1, с. 47].

Існують понад тридцять теорій (I. A. Zamil, S. Ramakrishnan, N. M. Jamal, M. A. Hatif, S. F. A. Khatib [2, с. 237] вказують число 36), які з більшим чи меншим успіхом пояснюють феномен добровільного розкриття інформації.

Структуризація, ґрунтовний аналіз та оцінка цих теорій забезпечують основу для практичного розуміння мотивації компанії, обсягів розкриття та корисного ефекту – питань, які супроводжують процес прийняття рішення щодо добровільного оприлюднення звітних даних.

На думку K. Shima, S. Fung [3, с. 290], варіативність у сфері розкриття інформації зумовлена різними джерелами інформації (фінансова чи альтернативна звітність), характерами розкриття (добровільне чи обов'язкове, широко чи вузько висвітлені заходи), середовищами звітності (різна чутливість до екологічних норм, структура капіталу тощо) та методами дослідження.

S. M. Zaini, G. Samkin, U. Sharma, H. Davey [4] вказують на існування двох груп облікових теорій, які пробують пояснити вибір механізму добровільного розкриття інформації: економічні та соціально-політичні. Водночас автори зазначають, що рішення щодо використання певної теорії для пояснення практики добровільного розкриття інформації охоплює як внутрішні, так і зовнішні контекстуальні аспекти. Останні часто пов'язані з відмінними видами характеристик компаній у різних країнах та ринках капіталу.

Бухгалтерські теорії економічного спрямування часто мають позитивістський характер та прагнуть пояснити причинно-наслідкові зв'язки реалізації облікового циклу, концентруючись насамперед на техніко-економічних аспектах процесів відображення об'єктів обліку, звітування та прийняття управлінських рішень.

Останніми роками актуальність теми дослідження різко зросла, адже з 2022 року великим та середнім компаніям тимчасово (до завершення війни) було надано прерогативу вибору добровільного формату розкриття звітності на офіційних вебресурсах, що змусило їх серйозніше поставитись до питання оцінки переваг та недоліків такого способу оприлюднення підсумкових облікових даних.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Один із найавторитетніших експертів проблеми, що порушена у статті, американський вчений Robert E. Verrecchia, запропонував таксономію наукових досліджень щодо розкриття інформації у бухгалтерському обліку з виокремленням трьох широких категорій:

1) дослідження, орієнтовані на взаємозв'язок, – праці, основною метою яких є встановлення впливу екзогенного розкриття інформації на зміну або порушення діяльності інвесторів, які конкурують на ринку капіталу як індивідуальні агенти, що максимізують добробут;

2) дискреційно-орієнтовані дослідження – праці, у центрі уваги яких повноваження менеджерів щодо ендогенного розкриття інформації, про яку вони мають знання;

3) дослідження, орієнтовані на ефективність, – праці, у яких обговорюється, які механізми розкриття інформації є кращими, тобто спрямовані на безумовний вибір розкриття інформації [5, с. 99].

У 2018 році S. M. Zaini, G. Samkin, U. Sharma, H. Davey [4] спробували спрогнозувати напрями розвитку майбутніх досліджень щодо добровільного розкриття інформації (див. таблицю).

Найбільшої популярності під час обґрунтування добровільного розкриття інформації набули такі економічні теорії бухгалтерського обліку:

– сигнальна – запропонував у 1973 році M. Spence у статті [6], початково стосувалася моделювання сигнальної функції освіти на ринку праці. У подальшому сфера застосування теорії розширилася (від управління людськими ресурсами до обліку та корпоративного управління) і її почали використовувати для опису поведінки, коли дві сторони мають різний рівень доступу до інформації, тож одна може вибирати чи повідомляти цю інформацію іншій, яка інтерпретує отримане повідомлення;

- агентська – сформували у 1976 році М. С. Jensen, W. H. Meckling у статті [7], яка прагне пояснити існування агентських витрат та конфліктів, що виникають через ефект “розподілу і контролю” з врахуванням існування різних інтересів у принципалів (власників) та агентів (менеджерів) компанії;
- ресурсної залежності – розробили у 1978 році J. Pfeffer, G. R. Salancik в основоположній праці [8], яка виходить з відкритості організації та її потреби в отриманні та збереженні доступу до ресурсів, критично важливих для виживання і успішної діяльності;
- управління враженнями – походить від фундаментального дослідження 1959 року соціолога Е. Goffman [9], яке в подальшому розвинуто до окремого напрямку у теорії менеджменту, і стосується процесу, за допомогою якого люди намагаються контролювати враження, яке про них створюють інші.

Основні інтереси у дослідженнях, присвячених добровільному розкриттю інформації

Складова	Поточні дослідження	Майбутні дослідження
Теоретична основа	Інформаційна асиметрія. Стейкхолдери. Легітимність / соціальний контракт	Соціологічна перспектива. Культурні моделі, не враховані у фінансових та економічних теоріях
Результати	Спрямовані на зменшення економічних витрат або збільшення цінності компанії. Апробація на невеликих або специфічних фокус-групах	Дослідження точності та передбачуваності добровільного розкриття з акцентом на прогнозній інформації та інформації про ризики. Дослідження сприйняття з використанням ширшого кола користувачів
Опис	Використання єдиного підходу в дослідженні описового типу. Включення у дослідження соціальної та екологічної інформації	Комбінація методів. Розробка індексів. Використання додаткових (окрім річної звітності) джерел інформації, на зразок вебсайтів компаній. Врахування різних типів структури власності. Інтеграція кількісних, якісних та немонетарних показників (графіки, зображення, економічні індикатори) для вимірювання рівня добровільного розкриття інформації
Пояснення	Зазвичай на основі механізмів корпоративного управління. Використання характеристик, специфічних для компанії	На основі типу інформації, що найчастіше використовує керівництво. Через представлення добровільного розкриття інформації. Результати лонгітюдного дослідження

Джерело: авторське подання на основі [4].

Як зауважують Р. Kent, М. Molesworth [10, с. 81], ранні теорії добровільного розкриття інформації зосереджувалися на занепокоєнні керівництва ринковою вартістю компанії. Фірми зі сприятливою приватною інформацією мають стимул її розкривати задля підвищення ринкової вартості. Ці теорії також спиралися на міркування, що раціональні інвестори обізнані про наявність у компаній приватної інформації та схильність їх до розкриття сприятливої. Отже, інвестори інтерпретують нерозкриття як приховування компанією несприятливої інформації. Очікується, що ринкова вартість фірм, які не оприлюднюють інформацію, знизиться.

Наведені теорії становлять основу досліджень у сфері бухгалтерського обліку, водночас їхня пояснювальна здатність для прийняття рішення щодо оприлюднення звітної інформації в Україні залишається невстановленою.

Формулювання гіпотез і постановка цілей

Мета статті – узагальнення бухгалтерських теорій економічного спрямування та дослідження їх пояснювального потенціалу щодо добровільного розкриття облікової інформації суб'єктами господарювання.

Гіпотеза. Прийняття рішення щодо добровільного розкриття інформації детермінується, серед іншого, фундаментальними положеннями базових теорій бухгалтерського обліку (сигнальною, агентською, ресурсної залежності, управління враженнями).

Завдання статті:

- 1) встановлення місця сигнальної теорії для пояснення рішення щодо (не)розкриття облікової інформації для публічного ознайомлення;
- 2) роз'яснення мотиваційних детермінант добровільного розкриття інформації з погляду агентської теорії бухгалтерського обліку;
- 3) дослідження елементів теорії ресурсної залежності у контексті добровільного розкриття інформації;
- 4) критична оцінка можливостей теорії управління враженнями для вирішення облікових завдань.

Методи дослідження

Основним методом дослідження для вирішення поставлених у статті завдань обрано бібліографічний аналіз. Пошук літератури з тематики добровільного розкриття інформації здійснено на основі бази даних Scopus, що дало змогу опрацювати найбільш значущі праці з означеної в меті дослідження проблематики. Рядок пошуку було сформовано з використанням ключового словосполучення “voluntary disclosure”, що дало змогу отримати вибірку з 660 публікацій (станом на 01.09.2025 р.), у назві та/або ключових словах яких міститься вказаний запит. Вибірку було зменшено до 579 статей та тез конференцій шляхом виключення результатів, які не входять до галузей знань “Бізнес, менеджмент та облік” і (або) “Економіка, економетрія та фінанси”.

Крім вищеописаного, для досягнення мети дослідження було використано загальнотеоретичні методи, зокрема діалектичного пізнання та порівняння.

Виклад основного матеріалу

Добровільне розкриття облікової інформації у світовій управлінській практиці на сьогодні є одним із визначальних елементів корпоративної стратегії, спрямованої на забезпечення життєздатності та формування позитивного іміджу компанії в очах зацікавлених сторін.

Водночас поняття “добровільність” завжди передбачає вибір та прийняття рішення в умовах невизначеності. Наведемо приклад. Чи варто наводити добровільну інформацію про негативний вплив компанії на навколишнє середовище в оприлюднюваній звітності? З погляду теорії доданої вартості активу – так, адже розкриття інформації про екологічні проблеми призведе до збільшення вартості компанії, оскільки свідчитиме про неї як про дружню до навколишнього середовища. Водночас з погляду теорії альтруїстичної відповідальності – ні, оскільки компанії, які викидають забруднювальні речовини, зобов'язані вирішувати екологічні проблеми, що неминуче збільшить їх витрати. J. Lee, S. Kim, E. Kim [11], які досліджували проблему добровільного розкриття інформації про викиди вуглецю, наводять цю суперечливість, акцентуючи увагу на тому, що теорія доданої вартості активу доводить позитивний вплив оприлюднення такої інформації на компанію через покращення репутації, збільшення продажів, якісніше забезпечення робочою силою та зменшення потенційних судових витрат, пов'язаних з екологічною відповідальністю. Однак теорія альтруїстичної відповідальності, навпаки, вказує на можливе зменшення вартості компанії, яка розкриває свої зусилля щодо охорони навколишнього середовища через появу додаткових факторів ризику у потенційних інвесторів.

M. Hossain, H. Hammami [12, с. 256] називають чотири основні мотиви добровільного розкриття інформації менеджерами компаній:

- 1) розкриття інформації необхідне, оскільки менеджери є відповідальними за досягнення певних підприємницьких та фінансових цілей;
- 2) менеджери схильні розкривати інформацію про діяльність компанії для отримання переваг на фондових ринках;
- 3) недостатність розкриття обов'язкової інформації може спонукати менеджерів до добровільного оприлюднення додаткової для зменшення витрат на можливі судові процеси;
- 4) менеджери можуть добровільно розкривати інформацію та надавати прогнози, щоб продемонструвати інвесторам свої знання середовища функціонування компанії та здатність швидкого реагування на зміни.

Охарактеризуємо добровільне розкриття інформації як завершальний етап облікового циклу з погляду основних економічних теорій бухгалтерського обліку.

Сигнальна теорія. Згідно з цією теорією, компанію розглядають як відправника, що обирає яку інформацію передавати (інформаційний сигнал), тоді як одержувач інтерпретує отриманий сигнал. M. Abdullah, Z. A. Shukor, Z. M. Mohamed, A. Ahmad [13, с. 404], підсумовуючи наявні дослідження, припускають, що компанія розкриватиме більше інформації зацікавленим особам у річних звітах у таких випадках: створено хорошу цінність завдяки капіталу та ресурсам; наявні позитивні новини для інвесторів; показники діяльності компанії кращі, ніж у конкурентів. Сигнальна теорія також вказує на те, що прибуткові компанії схильні розкривати додаткову інформацію, яка підтверджуватиме достовірність фінансової звітності та підвищуватиме репутацію суб'єкта [14, с. 1209]. За T. Dolinsek, A. Lutar-Skerbinjek [15, с. 461], сигнальна теорія передбачає, що високоякісні компанії обиратимуть облікову політику, яка дає змогу цю якість розкрити, тоді як низькоякісні компанії зупинять свій вибір на методах обліку, які допоможуть приховати низьку якість. Сигналізуючи про прибутковість інвесторам, компанії мають змогу залучати капітал за нижчою ціною. Заслугує також на увагу припущення про те, що компанії в одній галузі схильні застосовувати однаковий рівень розкриття інформації, адже недотримання однією з них усталеної практики розкриття можна інтерпретувати як сигнал, що вона приховує погані новини [16, с. 62–63]. Як зауважують R. B. Bukit, F. N. Nasution [17, с. 7773], всебічне добровільне розкриття інформації демонструє, що менеджер керує компанією на благо акціонерів. Свідченням цього є сигнал про досягнення конкретних результатів діяльності. Тобто, з погляду J. Z. Xiao, H. Yang, C. W. Chow [18, с. 197], сигнальна теорія припускає, що добровільне розкриття інформації є одним із способів для компаній або менеджерів вирізнити себе від інших за такими показниками, як якість та продуктивність.

Сигнальна теорія описує процес передачі інформації з використанням чотирьох компонентів: сигналізатор, сигнал, одержувач та зворотний зв'язок (рис. 1).

Наприклад, зростання показника відносного розкриття здатне призвести до зменшення дисперсії у прогнозах аналітиків, адже зменшення варіативності оцінки вартості компанії зменшує інформаційну асиметрію між інвесторами. Отже, керівництво має стимули розкривати інформацію, щоб відкоригувати як у більшу, так і у меншу сторону сприйняття ринком компанії. Це означає – якщо ціна акцій компанії встановлена неправильно, існують сигнальні стимули, щоб привести її до реального значення [20, с. 113]. Y. Lan, L. Wang, X. Zhang [21, с. 269] наводять три показники, які позитивно впливають на добровільне розкриття звітності компанією: ліквідність, рентабельність власного капіталу (ROE) та належність фірми, що проводить аудит звітності до “Великої четвірки”.

K. Hlel, I. K. Nafti [22, с. 45] наводять приклад застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності під час підготовки оприлюднюваної облікової інформації як достовірний сигнал вищої якості та прозорості фінансового розкриття та меншої інформаційної асиметрії завдяки підвищенню точності прогнозів, здійснюваних на основі таких даних.

Водночас F. Sadeh, M. Kacker [23, с. 730] звертають увагу на існування двох ключових прогалин у сучасній літературі з сигнальної теорії: 1) нестача емпіричних доказів для встановлення якості сигналізування, особливо для мережевих структур та малих і середніх підприємств; 2) неоднозначність висновків щодо множинності сигналів (сигнали, що доповнюють один одного та сигнали, які замінюють один одного).

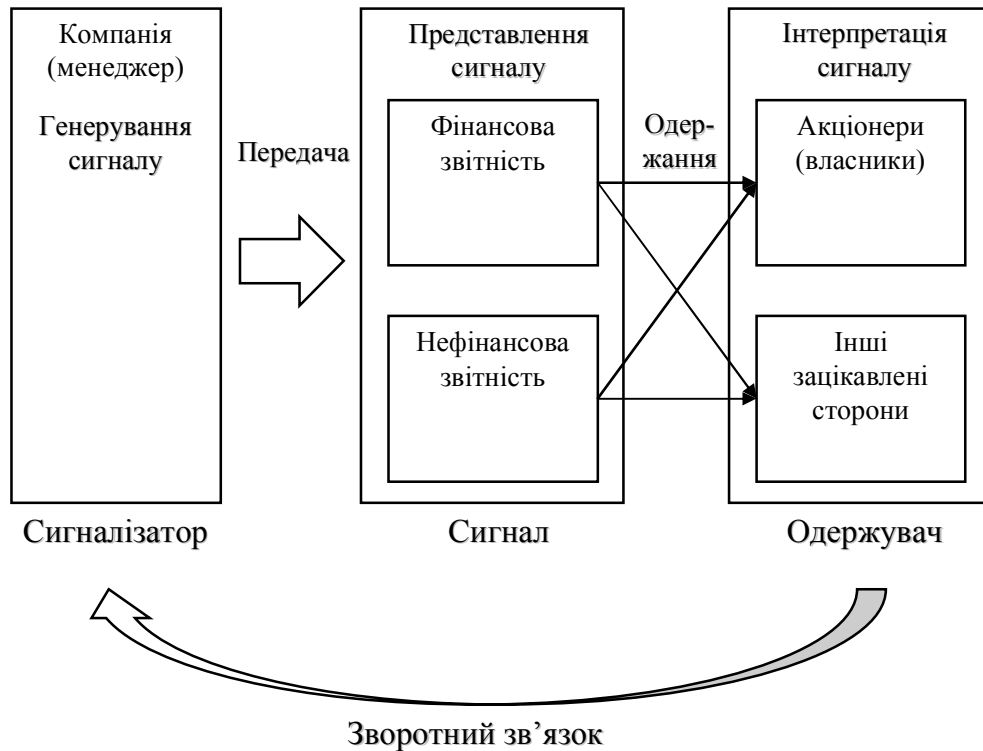

Рис. 1. Процес розкриття інформації згідно із сигнальною теорією бухгалтерського обліку

Джерело: авторська модифікація теоретичної основи, наведеної J. Yu, J. M. Lee, Y. Kim [19, с. 299].

Агентська теорія. Ця теорія моделює відносини між принципалом та агентом, які виникають на основі договору між ними. Зазвичай під принципалами розуміють акціонерів компанії, які делегують повноваження щодо прийняття рішень менеджерам – агентам. З погляду В. Al-Shammari, W. Al-Sultan [24, с. 266], добровільне розкриття інформації надає чудову можливість застосувати агентську теорію, адже менеджери, маючи кращий доступ до приватної інформації про компанію, мають змогу передавати ринку достовірні та надійні повідомлення з метою оптимізації вартості цієї компанії. І навпаки, менеджери можуть (у власних інтересах) не розкривати ключову інформацію, що не відповідає потребам акціонерів. Це здатне призвести до зростання вартості капіталу та, як наслідок, зниження вартості інвестицій. М. Abdullah, Z. A. Shukor, Z. M. Mohamed, A. Ahmad [13, с. 404] зауважують, що менеджери схильні добровільно розкривати інформацію, щоб повідомити про кращі механізми корпоративного управління та меншу кількість конфліктів між агентами. Це забезпечить їм переваги під час отримання винагороди за роботу. І. Adelopo [25, с. 340] зауважує, що відокремлення керівництва від акціонерів, з погляду агентської теорії, має позитивний вплив на розкриття інформації завдяки зниженню рівня інформаційної асиметрії. Аудит знижує ризик виникнення конфлікту інтересів між менеджерами та акціонерами. В. К. Agyei-Mensah [26, с. 19] доводить, що комісії з аудиту, створені для перевірки дотримання компанією правових та статутних норм, слугують засобом зменшення інформаційної асиметрії, управлінського опортунізму та підвищення рівня корпоративного розкриття інформації. З ним погоджуються і А. Al Maani, О. Buraik, А. Al-Amarneh, М. Almashaqbeh [27], зауважуючи, що аудиторський комітет є важливим чинником сприяння прозорості та добровільному розкриттю інформації через ретельний нагляд за фінансовими звітами та системою внутрішнього контролю. У цьому плані важливим є як незалежність та досвід учасників аудиторського комітету, так і їх кількість.

Інформаційна асиметрія може призвести до перерозподілу багатства між власниками та менеджерами, що впливає на зниження цін на акції компанії, у випадку відсутності належного фінансового розкриття [28, с. 84]. На думку F. R. Sahaya, G. Yoga [29, с. 271], “стандартна”

фінансова звітність може недостатньо інформувати акціонерів про ефективність компанії, тож вважається важливим вживання додаткових заходів для завоювання довіри останніх. Завдяки додатковому добровільному розкриттю інформації, важливі дані, що не потрапляють до “стандартної” звітності можуть бути оприлюднені, знижуючи так інформаційну асиметрію.

Структура концентрації власності як механізм, який узгоджує інтереси менеджерів та акціонерів, також впливає на добровільне розкриття інформації. Вважається, що компанії з більшою кількістю власників потребуватимуть ширшого доступу до облікової інформації через різноманітність інтересів останніх. Отож в агентській теорії публічні акціонерні товариства потребують ширшого розкриття інформації, аніж, скажімо, приватні.

Агентська теорія містить аргументи як на користь взаємодоповнювального, так і взаємозамінного зв'язку між корпоративним управлінням та розкриттям інформації. Обидва можуть виконувати функцію контролю для захисту інтересів інвесторів та зменшення агентських конфліктів. Перший тип зв'язку, на думку М. Allegrini, G. Greco [30, с. 191], виникає у середовищі інтенсивного моніторингу, коли менеджери не приховуватимуть інформацію заради власної вигоди, що потенційно покращить повноту та якість розкриття інформації. Другий тип зв'язку передбачає використання корпоративного управління та розкриття інформації як альтернативних механізмів. Річ у тім, що компанії, які використовують добровільне розкриття інформації, можуть зіткнутися з додатковими витратами, пов'язаними із судовими позовами чи компенсацією шкоди від розірвання фінансових відносин (наприклад, з банківськими структурами). У такому разі вибір підвищення якості корпоративного управління виглядатиме переконливішим.

У результаті агентських відносин виникають три види витрат: 1) пов'язані із заохоченням (агент повинен мати стимул діяти в інтересах принципала); 2) пов'язані з моніторингом (принципал має здійснювати контроль за діями агента); 3) пов'язані із неефективною діяльністю агента (принципал може недоотримувати вигоду через неоптимальні рішення агента). М. Hossain, P. Taylor J. [20, с. 113] називають декілька характеристик компанії, які стосуються агентських витрат: розмір, кількість акціонерів, дифузія власності, статус лістингу на іноземній біржі та леверидж. Вважається, що всі ці характеристики позитивно пов'язані з агентськими витратами, адже що порівняно вищі їх значення, то більші агентські витрати та більший стимул до добровільного розкриття інформації. Як зазначають D. G. Barako, P. Hancock, H. Y. Izan [31, с. 110], менеджери, які мають більший доступ до приватної інформації компанії, аніж власники та інвестори, можуть організувати достовірне та надійне спілкування з ринком задля підвищення вартості компанії шляхом зменшення витрат на агентські відносини, зокрема витрат на моніторинг. Одним із способів зменшення агентських витрат, які виникають через інформаційну асиметрію, є збільшення обсягу інформації, що міститься у бухгалтерських звітах [15, с. 460].

На рис. 2 наведено структуру взаємозв'язків між основними учасниками договірних відносин згідно з агентською теорією бухгалтерського обліку.

Одним з основних концептів у теорії є конфлікт, який може виникнути через розмежування прав власності (належать акціонерам) та функцій управління (делеговані менеджерам). Повноваження агента, який оперує інформацією, дають змогу йому маніпулювати звітністю (наприклад, шляхом перетворення певної її частини у конфіденційну), маючи власні інтереси. Принципал, інвестуючи власні кошти, очікує отримати повну інформацію про компанію. З погляду агентської теорії, ефективним інструментом моніторингу для захисту прав акціонерів є рада директорів та аудиторський комітет (виконують роль внутрішніх контролерів) та аудиторські компанії і експерти (виконують роль зовнішніх контролерів). Водночас контроль з боку акціонерів може спиратися на інформацію, отриману завдяки добровільному оприлюдненню звітності, що доповнюватиме результати реалізації механізму корпоративного управління. Очікується, що компанії з якісним корпоративним управлінням та ефективною практикою добровільного розкриття звітних даних здатні зменшити інформаційну асиметрію та мінімізувати ризик виникнення конфліктів між принципалами та агентами.

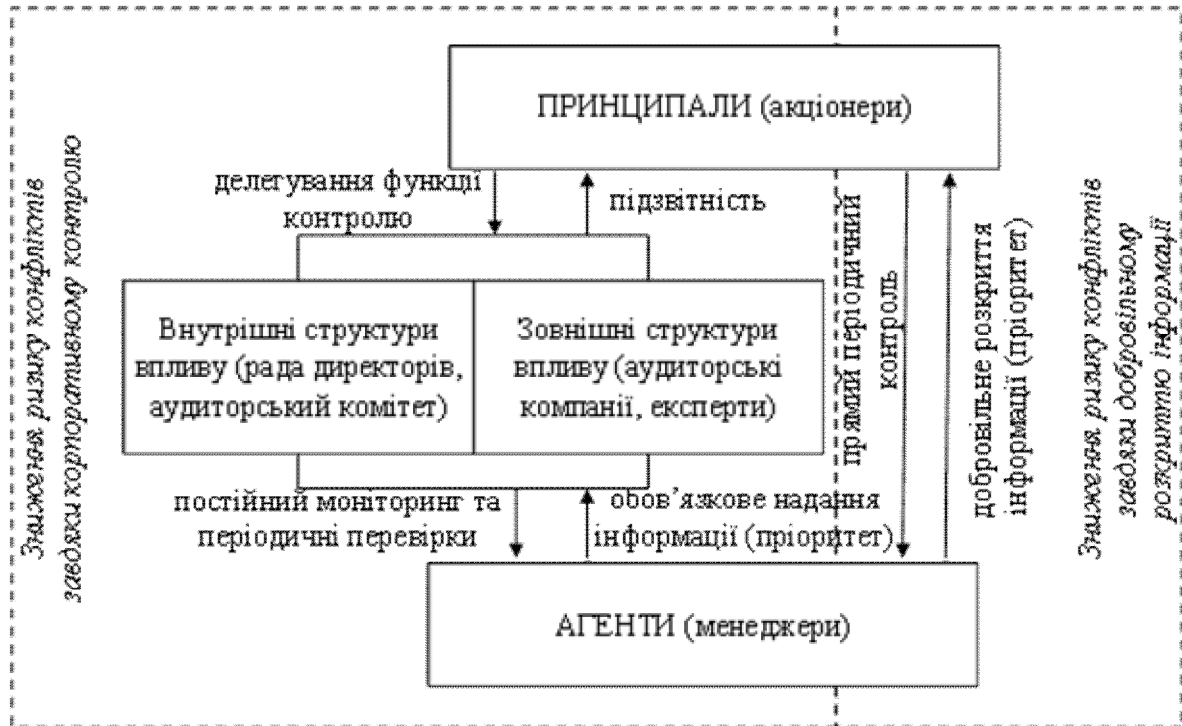

Рис. 2. Добровільне розкриття інформації у світлі агентської теорії бухгалтерського обліку

Джерело: авторська розробка.

Критики агентської теорії (наприклад, L. S. Bamber, J. Jiang, I. Y. Wang [32, с. 1132]) вказують на неврахування можливості ідіосинкратичного впливу менеджерів на корпоративні результати. Агентська теорія передбачає, що менеджерів можна спонукати до добровільного розкриття інформації за допомогою моніторингу та договірних стимулів, однак це не завжди так через наявність нерациональної складової. Хоча агентська теорія, за словами К. С. Carduff, Т. J. Fogarty [33, с. 197], випливає з того, що менеджмент може бути егоїстичним, опортуністичним та індивідуально мотивованим, вона не пропонує чітких ліній поведінки щодо корпоративного розкриття інформації. Менеджери самі можуть не розкривати нічого, окрім того, що потрібно. Хоча економічна парадигма, яка лежить в основі агентської теорії, є привабливою своїми редуцціоністськими можливостями, вона не може применшувати перспективу того, що менеджмент є надійним, проорганізаційним та колективним за своєю орієнтацією.

Підсумовуючи, М. Н. Masum, S. J. Bakul, Н. Nazmul [34, с. 416] звертають увагу на три важливі характеристики агентської теорії:

- 1) передбачає відокремлення володіння бізнесом від управління організацією, тоді як незалежність ради директорів стає ключовою рисою корпоративного управління для зменшення конфлікту між агентом та принципалом;
- 2) встановлює, що бізнес має взяти на себе додаткові витрати на розкриття більшої кількості приватної інформації;
- 3) формулює основне завдання, що полягає у мінімізації розбіжностей у поглядах на інтереси між агентом (менеджерами) та принципалом (акціонерами), – нівелювання конфлікту інтересів.

Агентська та сигнальна теорії, як зазначає І. Kateb [35, с. 325], базуються на інформаційній асиметрії та вивчають контрактний (інформація слугує для контролю зовнішніх і внутрішніх контрактів і зниження агентських витрат) і прогностичний (інформація дає змогу менеджерам покращувати прогнози для інвесторів) аспекти інформації.

Теорія ресурсної залежності. Теорія припускає, що виживання та успішна діяльність організації визначається рівнем забезпеченості зовнішніми ресурсами у вигляді капіталу, персоналу, інформації тощо. Можливості організації щодо доступу до ресурсів та адаптації у мінливому зовнішньому середовищі визначаються ефективністю взаємозв'язків із власниками цих ресурсів. Згідно з теорією ресурсної залежності добровільне розкриття інформації, як передова практика управління, здатне покращити прийняття рішень в умовах дефіциту ресурсів, невизначеності зовнішнього середовища та соціально-економічної нестабільності.

Як зазначає S. Loulou-Baklouti [36, с. 196], теорія ресурсної залежності розглядає компанії як суб'єкти, що діють у відкритій системі, пов'язані з непередбачуваними обставинами зовнішнього середовища та потребують обміну й придбання певних ресурсів для виживання. Саме тому компаніям необхідно встановити адекватні зв'язки із зовнішнім середовищем, завдяки чому вони можуть отримати контроль над ресурсами, критично важливими для забезпечення процесу створення цінності.

S. Dicko, H. Khemakhem, F. Zogning [37, с. 501–502] розглядають використання політичних зв'язків та розширення добровільного розкриття інформації як стратегічно узгоджені дії, спрямовані на доступ до більшої кількості ресурсів. Ще одним важливим фактором, який здатен вплинути на політику розкриття інформації, принаймні теоретично, R. B. Apanamah [38, с. 234] називає вік компанії. Логіка така: старші організації використовують усталені методи управління, які забезпечили їм доступ до ресурсів та успіх на ринку, тож обирають обережнішу стратегію добровільного обміну інформацією. На противагу нові компанії часто мають проблеми в отриманні ресурсів, тож використовують агресивне добровільне розкриття інформації для формування репутації та завоювання конкурентної переваги.

Теорія управління враженнями. Теорія походить із соціальної психології і стверджує, що під час взаємодії людей вони часто намагаються керувати враженнями, які створюють один про одного. В обліково-звітній площині такий підхід виявляється у використанні референтних (контрольних) показників для привернення уваги до ефективності діяльності компанії; наведенні, окрім статичних ключових індикаторів ефективності функціонування, динаміки їх зростання; подання основних досягнень компанії у короткому та чіткому текстовому викладі, зручному для читання тощо. W. N. Dilla, D. J. Janvrin [39, с. 259] досліджують використання графічної інформації у разі добровільного розкриття як ефективного методу управління враженнями для привертання уваги користувачів. Водночас використання теорії управління враженнями у політиці добровільного розкриття облікової інформації має бути виваженим, адже часто призводить до інтерференції понять “вибіркове розкриття інформації”, “замовчування інформації” та “фальсифікація інформації”.

Окрім вищеописаних, останніми роками більшої популярності набувають синтетичні теорії, які поєднують досягнення декількох концепцій.

У 2001 році R. A. Dye [40, с. 184] спробував довести існування окремої теорії добровільного розкриття інформації. На думку дослідника, вона є частковим випадком теорії ігор з такою базовою передумовою: будь-яка організація, яка розглядає можливість розкриття інформації, оприлюднюватиме вигідну для себе інформацію та не розкриватиме несприятливу. Крім того, щоб розумно інтерпретувати пояснення організації щодо розкриття чи не розкриття інформації потрібно зрозуміти мотиви організації так поводитись. Досліджуючи теорію добровільного розкриття інформації, K. Nishitani, J. D. Park, M. B. Haider [41, с. 2451] зауважують, що згідно з нею (на відміну від низки інших) компанії, які працюють краще, частіше розкривають нефінансову інформацію, щоб допомогти покращити якість прийняття рішень акціонерами та інвесторами шляхом пом'якшення проблеми несприятливого відбору (прагнучи отримати високу оцінку фондовим ринком та задля зменшення інформаційної асиметрії).

Зауважимо також, що, незважаючи на переваги добровільного розкриття інформації, деякі компанії все-таки утримуються від оприлюднення через високу вартість збору, обробки та

публікації інформації; занепокоєння щодо можливості нанесення шкоди для конкурентних позицій; небажання розкривати несприятливі новини, щоб уникнути втрат, пов'язаних з таким розкриттям [42, с. 1085]. Це свідчить про неоднозначність та об'єктивну складність порушеної у статті проблеми та закладає фундамент у майбутні дослідження.

Висновки

1. Сигнальна теорія передбачає обмін інформаційними повідомленнями між сигналізатором та одержувачем за встановленими шаблоном і правилами. За цією теорією менеджери можуть використовувати оприлюднювану інформацію як сигнал ефективності діяльності компанії, достовірності фінансової звітності та хорошої репутації суб'єкта розкриття.

2. Агентська теорія передбачає виконання договору між принципалом (акціонерами) та агентом (менеджерами) щодо контролю та управління діяльністю компанії. Добровільне розкриття інформації покликане знизити інформаційну асиметрію та зменшити агентські витрати через збільшення обсягу даних, що розкриваються.

3. Теорія залежності від ресурсів (ресурсної залежності) припускає взаємозв'язок між успішною діяльністю компанії та її доступом до необхідних ресурсів. Отримання критично важливих для життєдіяльності суб'єкта господарювання ресурсів є одним із наслідків добровільного розкриття інформації через отримання конкурентної переваги та покращення корпоративного іміджу.

4. Теорія управління враженнями намагається обґрунтувати детермінанти формування позитивного враження про компанію з боку зацікавлених осіб. Досить часто теорію використовують для розробки прикладних рекомендацій щодо формату подання звітності, який привертатиме увагу користувачів та створить основу для позитивного ставлення до компанії.

Перспективи подальших досліджень

У статті розглянуто облікові теорії економічного спрямування, які покликані обґрунтувати вибір менеджера під час прийняття рішення щодо добровільного оприлюднення звітності за умов невизначеності зовнішнього середовища. Водночас актуальним вважаємо дослідження соціально-політичних теорій бухгалтерського обліку, які вважають добровільність розкриття інформації стратегічним інструментом для легітимізації діяльності компанії у широкій соціально-політичній системі.

1. Elfeky M. I. The Extent of Voluntary Disclosure and Its Determinants in Emerging Markets: Evidence from Egypt. *The Journal of Finance and Data Science*. 2017. Vol. 3 (1–4). Pp. 45–59. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jfds.2017.09.005>.

2. Zamil I. A., Ramakrishnan S., Jamal N. M., Hatif M. A., Khatib S. F. A. Drivers of Corporate Voluntary Disclosure: A Systematic Review. *Journal of Financial Reporting and Accounting*. 2023. Vol. 21 (2). Pp. 232–267. DOI: <https://doi.org/10.1108/JFRA-04-2021-0110>.

3. Shima K., Fung S. Voluntary Disclosure of Environmental Performance after Regulatory Change: Evidence from the Utility Industry. *Meditari Accountancy Research*. 2019. Vol. 27 (2). Pp. 287–324. DOI: <https://doi.org/10.1108/MEDAR-01-2018-0265>.

4. Zaini S. M., Samkin G., Sharma U., Davey H. Voluntary Disclosure in Emerging Countries: A Literature Review. *Journal of Accounting in Emerging Economies*. 2018. Vol. 8 (1). Pp. 29–65. DOI: <https://doi.org/10.1108/JAEE-08-2016-0069>.

5. Verrecchia R. E. Essays on Disclosure. *Journal of Accounting and Economics*. 2001. Vol. 32 (1–3). Pp. 97–180. DOI: [https://doi.org/10.1016/S0165-4101\(01\)00025-8](https://doi.org/10.1016/S0165-4101(01)00025-8).

6. Spence M. Job Market Signaling. *The Quarterly Journal of Economics*. 1973. Vol. 87 (3). Pp. 355–374. DOI: <https://doi.org/10.2307/1882010>.

7. Jensen M. C., Meckling W. H. Theory of the Firm: Managerial Behavior, Agency Costs and Ownership Structure. *Journal of Financial Economics*. 1976. Vol. 3 (4). Pp. 305–360. DOI: [https://doi.org/10.1016/0304-405X\(76\)90026-X](https://doi.org/10.1016/0304-405X(76)90026-X).

8. Pfeffer J., Salancik G. R. The External Control of Organizations: A Resource-Dependence Perspective. London: Harper & Row, 1978.
9. Goffman E. The Presentation of Self in Everyday Life. Garden City, NY : Doubleday Anchor, 1959.
10. Kent P., Molesworth M. Incidence and Incentives for the Voluntary Disclosure of Employee Entitlement Information Encouraged under AASB 1028. *Corporate Ownership & Control*. 2006. Vol. 3 (4). Pp. 80–87. DOI: <https://doi.org/10.22495/cocv3i4p6>.
11. Lee J., Kim S., Kim E. Voluntary Disclosure of Carbon Emissions and Sustainable Existence of Firms: With a Focus on Human Resources of Internal Control System. *Sustainability*. 2021. Vol. 13, 9955. DOI: <https://doi.org/10.3390/su13179955>.
12. Hossain M., Hammami H. Voluntary Disclosure in the Annual Reports of an Emerging Country: The Case of Qatar. *Advances in Accounting, incorporating Advances in International Accountin*. 2009. Vol. 25 (2). Pp. 255–265. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.adiac.2009.08.002>.
13. Abdullah M., Shukor Z. A., Mohamed Z. M., Ahmad A. Risk Management Disclosure: A Study On the Effect of Voluntary Risk Management Disclosure Toward Firm Value. *Journal of Applied Accounting Research*. 2015. Vol. 16 (3). Pp. 400–432. DOI: <https://doi.org/10.1108/JAAR-10-2014-0106>.
14. Assidi S. Voluntary Disclosure and Corporate Governance: Substitutes or Complements for Firm Value? Competitiveness Review: *An International Business Journal*. 2023. Vol. 33 (6). Pp. 1205–1229. DOI: <https://doi.org/10.1108/CR-08-2022-0112>.
15. Dolinsek T., Lutar-Skerbinjek A. Voluntary Disclosure of Financial Information on the Internet by Large Companies in Slovenia. *Kybernetes*. 2018. Vol. 47 (3). Pp. 458–473. DOI: <https://doi.org/10.1108/K-08-2016-0220>.
16. Basuony M. A. K., Mohamed E. K. A. Board Composition, Ownership Concentration, and Voluntary Internet Disclosure by MSM-Listed Companies. *Corporate Board: Role, Duties & Composition*. 2014. Vol. 10 (1). Pp. 60–70. DOI: <https://doi.org/10.22495/cbv10i1art5>.
17. Bukit R. B., Nasution F. N. Voluntary Disclosure, Monitoring Mechanism and Firm Value. *International Journal of Applied Business and Economic Research*. 2016. Vol. 14 (11). Pp. 7765–7774.
18. Xiao J. Z., Yang H., Chow C. W. The Determinants and Characteristics of Voluntary Internet-based Disclosures by Listed Chinese Companies. *Journal of Accounting and Public Policy*. 2004. Vol. 23 (3). Pp. 191–225. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jaccpubpol.2004.04.002>.
19. Yu J., Lee J. M., Kim Y. Effects of Voluntary R&D Disclosure on Business Performance: Empirical Evidence from Korean Manufacturing Firms. *Asian Journal of Technology Innovation*. 2022. Vol. 30 (2). Pp. 295–312. DOI: <https://doi.org/10.1080/19761597.2020.1844026>.
20. Hossain M., Taylor P. J. The Empirical Evidence of the Voluntary Information Disclosure in the Annual Reports of Banking Companies: The Case of Bangladesh. *Corporate Ownership & Control*. 2007. Vol. 4 (3). Pp. 111–125. DOI: <https://doi.org/10.22495/cocv4i3p10>.
21. Lan Y., Wang L., Zhang X. Determinants and Features of Voluntary Disclosure in the Chinese Stock Market. *China Journal of Accounting Research*. 2013. Vol. 6 (4). Pp. 265–285. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.cjar.2013.04.001>.
22. Hlel K., Nafti I. K. Board Characteristics, IFRS adoption and Voluntary Disclosure: Evidence from Management Forecasts Accuracy in France. *International Journal of Management and Enterprise Development*. 2019. Vol. 18 (1–2). Pp. 41–62. DOI: <https://doi.org/10.1504/IJMED.2019.097800>.
23. Sadeh F., Kacker M. Quality Signaling through Ex-Ante Voluntary Information Disclosure in Entrepreneurial Networks: Evidence from Franchising. *Small Business Economics*. 2018. Vol. 50 (4). Pp. 729–748. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11187-017-9892-4>.
24. Al-Shammari B., Al-Sultan W. Corporate Governance and Voluntary Disclosure in Kuwait. *International Journal of Disclosure and Governance*. 2010. Vol. 7 (3). Pp. 262–280. DOI: <https://doi.org/10.1057/jdg.2010.3>.
25. Adelopo I. Voluntary Disclosure Practices Amongst Listed Companies in Nigeria. *Advances in Accounting, incorporating Advances in International Accounting*. 2011. Vol. 27 (2). Pp. 338–345. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.adiac.2011.08.009>.
26. Agyei-Mensah B. K. The Effect of Audit Committee Effectiveness and Audit Quality on Corporate Voluntary Disclosure Quality. *African Journal of Economic and Management Studies*. 2019. Vol. 10 (1). Pp. 17–31. DOI: <https://doi.org/10.1108/AJEMS-04-2018-0102>.
27. Al Maani A., Buraik O., Al-Amarneh A., Almashaqbeh M. The Effect of the Audit Committee on the Voluntary Risk Disclosure in Jordanian Commercial Banks: The Moderating Role of Family Ownership. *Journal of*

Risk and Financial Management. 2025. Vol. 18 (3). P. 133. DOI: <https://doi.org/10.3390/jrfm18030133>.

28. Bhasin M. L., Shaikh J. M. Voluntary Corporate Governance Disclosure in the Annual Reports: An Empirical Study. *International Journal of Managerial and Financial Accounting*. 2013. Vol. 5 (1). Pp. 79–105. DOI: <https://doi.org/10.1504/IJMFA.2013.052432>.

29. Cahaya F. R., Yoga G. Corporate Governance and Voluntary Disclosure: A Story about Corporate Transparency from Indonesia. *International Journal of Monetary Economics and Finance*. 2020. Vol. 13 (3). Pp. 269–278. DOI: <https://doi.org/10.1504/IJMEF.2020.108830>.

30. Allegrini M., Greco G. Corporate Boards, Audit Committee and Voluntary Disclosure: Evidence from Italian Listed Companies. *Journal of Management & Governance*. 2013. Vol. 17. Pp. 187–216. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10997-011-9168-3>.

31. Barako D. G., Hancock P., Izan H. Y. Factor Influencing Voluntary Corporate Disclosure by Kenyan Companies. *Corporate Governance: An International Review*. 2006. Vol. 14 (2). Pp. 107–125. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1467-8683.2006.00491.x>.

32. Bamber L. S., Jiang J., Wang I. Y. What's My Style? The Influence of Top Managers on Voluntary Corporate Financial Disclosure. *The Accounting Review*. 2010. Vol. 85 (4). Pp. 1131–1162. DOI: <https://doi.org/10.2308/accr.2010.85.4.1131>.

33. Carduff K. C., Fogarty T. J. Men of Steel: Voluntary Accounting Information Disclosure in the First Third of the Twentieth Century at U.S. Steel Corporation. *Research in Accounting Regulation*, 2014. 26 (2). Pp. 196–203. DOI: <https://dx.doi.org/10.1016/j.racreg.2014.09.008>.

34. Masum M. H., Bakul S. J., Nazmul H. Effect of Corporate Voluntary Disclosure on Corporate Performance: Evidence from the Transitional Economy. *Problems and Perspectives in Management*. 2024. Vol. 22 (4). Pp. 414–426. DOI: [https://dx.doi.org/10.21511/ppm.22\(4\).2024.31](https://dx.doi.org/10.21511/ppm.22(4).2024.31).

35. Kateb I. Voluntary Human Capital Disclosure in French Annual Reports. *International Journal of Learning and Intellectual Capital*. 2015. Vol. 12 (4). Pp. 323–341. DOI: <https://doi.org/10.1504/IJLIC.2015.072196>.

36. Loulou-Baklouti S. Does Board Gender Diversity Affect Intellectual Capital Voluntary Disclosure? Evidence from Tunisia. *International Journal of Disclosure and Governance*. 2024. Vol. 21. Pp. 193–210. DOI: <https://doi.org/10.1057/s41310-023-00189-1>.

37. Dicko S., Khemakhem H., Zogning F. Political Connections and Voluntary Disclosure: The Case of Canadian Listed Companies. *Journal of Management and Governance*. 2020. Vol. 24. Pp. 481–506. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10997-019-09471-3>.

38. Amanamah R. B. The Impact of Firm Age on Independent Audit Committee and Voluntary Disclosure Quality. *African Journal of Applied Research*. 2025. Vol. 11 (1). Pp. 228–256. DOI: <https://doi.org/10.26437/ajar.v11.i1>.

39. Dilla W. N., Janvrin D. J. Voluntary Disclosure in Annual Reports: The Association between Magnitude and Direction of Change in Corporate Financial Performance and Graph Use. *Accounting Horizons*. Vol. 2010. 24 (2). Pp. 257–278. DOI: <https://doi.org/10.2308/acch.2010.24.2.257>.

40. Dye R. A. An Evaluation of “Essays on Disclosure” and the Disclosure Literature in Accounting. *Journal of Accounting and Economics*. 2001. Vol. 32. Pp. 181–235. DOI: [https://doi.org/10.1016/S0165-4101\(01\)00024-6](https://doi.org/10.1016/S0165-4101(01)00024-6).

41. Nishitani K., Park J. D., Haider M. B. Bridging the Gap between Legitimacy and Voluntary Disclosure Theory and Current Corporate Nonfinancial Reporting Practices: Insights from Japanese Companies. *Business Strategy and the Environment*. 2025. Vol. 34 (2). Pp. 2449–2468. DOI: <https://doi.org/10.1002/bse.4119>.

42. Uyar A., Kilic M., Bayyurt N. Association between Firm Characteristics and Corporate Voluntary Disclosure: Evidence from Turkish Listed Companies. *Intangible Capital*. 2013. Vol. 9 (4). Pp. 1080–1112. DOI: <https://dx.doi.org/10.3926/ic.439>.

1. Elfeky, M. I. (2017). The Extent of Voluntary Disclosure and Its Determinants in Emerging Markets: Evidence from Egypt. *The Journal of Finance and Data Science*, 3 (1–4), 45–59. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jfds.2017.09.005>.

2. Zamil, I. A., Ramakrishnan, S., Jamal, N. M., Hatif, M. A., & Khatib, S. F. A. (2023). Drivers of Corporate Voluntary Disclosure: A Systematic Review. *Journal of Financial Reporting and Accounting*, 21 (2), 232–267. DOI: <https://doi.org/10.1108/JFRA-04-2021-0110>.

3. Shima, K., & Fung, S. (2019). Voluntary Disclosure of Environmental Performance after Regulatory Change: Evidence from the Utility Industry. *Meditari Accountancy Research*, 27 (2), 287–324. DOI: <https://doi.org/10.1108/MEDAR-01-2018-0265>.

4. Zaini, S. M., Samkin, G., Sharma, U., & Davey, H. (2018). Voluntary Disclosure in Emerging Countries: A Literature Review. *Journal of Accounting in Emerging Economies*, 8 (1), 29–65. DOI: <https://doi.org/10.1108/JAEE-08-2016-0069>.
5. Verrecchia, R. E. (2001). Essays on Disclosure. *Journal of Accounting and Economics*, 32 (1–3), 97–180, DOI: [https://doi.org/10.1016/S0165-4101\(01\)00025-8](https://doi.org/10.1016/S0165-4101(01)00025-8).
6. Spence, M. (1973). Job Market Signaling. *The Quarterly Journal of Economics*, 87 (3), 355–374. DOI: <https://doi.org/10.2307/1882010>.
7. Jensen, M. C., & Meckling, W. H. (1976). Theory of the Firm: Managerial Behavior, Agency Costs and Ownership Structure. *Journal of Financial Economics*, 3 (4), 305–360. DOI: [https://doi.org/10.1016/0304-405X\(76\)90026-X](https://doi.org/10.1016/0304-405X(76)90026-X).
8. Pfeffer, J., & Salancik, G. R. (1978). The External Control of Organizations: A Resource-Dependence Perspective. London : Harper & Row.
9. Goffman, E. (1959). The Presentation of Self in Everyday Life. Garden City, NY : Doubleday Anchor.
10. Kent, P., & Molesworth, M. (2006). Incidence and Incentives for the Voluntary Disclosure of Employee Entitlement Information Encouraged under AASB 1028. *Corporate Ownership & Control*, 3 (4), 80–87. DOI: <https://doi.org/10.22495/cocv3i4p6>.
11. Lee, J., Kim, S., & Kim, E. (2021). Voluntary Disclosure of Carbon Emissions and Sustainable Existence of Firms: With a Focus on Human Resources of Internal Control System. *Sustainability*, 13, 9955. DOI: <https://doi.org/10.3390/su13179955>.
12. Hossain, M., & Hammami, H. (2009). Voluntary Disclosure in the Annual Reports of an Emerging Country: The Case of Qatar. *Advances in Accounting, incorporating Advances in International Accounting*, 25 (2), 255–265. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.adiac.2009.08.002>.
13. Abdullah, M., Shukor, Z. A., Mohamed, Z. M., & Ahmad, A. (2015). Risk Management Disclosure: A Study On the Effect of Voluntary Risk Management Disclosure Toward Firm Value. *Journal of Applied Accounting Research*, 16 (3), 400–432. DOI: <https://doi.org/10.1108/JAAR-10-2014-0106>.
14. Assidi, S. (2023). Voluntary Disclosure and Corporate Governance: Substitutes or Complements for Firm Value? Competitiveness Review: An International Business Journal, 33 (6), 1205–1229. DOI: <https://doi.org/10.1108/CR-08-2022-0112>.
15. Dolinsek, T., & Lutar-Skerbinjek, A. (2018). Voluntary Disclosure of Financial Information on the Internet by Large Companies in Slovenia. *Kybernetes*, 47 (3), 458–473. DOI: <https://doi.org/10.1108/K-08-2016-0220>.
16. Basuony, M. A. K. & Mohamed E. K. A. (2014). Board Composition, Ownership Concentration, and Voluntary Internet Disclosure by MSM-Listed Companies. *Corporate Board: Role, Duties & Composition*, 10 (1), 60–70. DOI: <https://doi.org/10.22495/cbv10i1art5>.
17. Bukit, R. B., & Nasution, F. N. (2016). Voluntary Disclosure, Monitoring Mechanism and Firm Value. *International Journal of Applied Business and Economic Research*, 14 (11), 7765–7774.
18. Xiao, J. Z., Yang, H., & Chow, C. W. (2004). The Determinants and Characteristics of Voluntary Internet-based Disclosures by Listed Chinese Companies. *Journal of Accounting and Public Policy*, 23 (3), 191–225. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jaccpubpol.2004.04.002>.
19. Yu, J., Lee, J. M., & Kim, Y. (2022). Effects of Voluntary R&D Disclosure on Business Performance: Empirical Evidence from Korean Manufacturing Firms. *Asian Journal of Technology Innovation*, 30 (2), 295–312. DOI: <https://doi.org/10.1080/19761597.2020.1844026>.
20. Hossain, M., & Taylor, P. J. (2007). The Empirical Evidence of the Voluntary Information Disclosure in the Annual Reports of Banking Companies: The Case of Bangladesh. *Corporate Ownership & Control*, 4 (3), 111–125. DOI: <https://doi.org/10.22495/cocv4i3p10>.
21. Lan, Y., Wang, L., & Zhang, X. (2013). Determinants and Features of Voluntary Disclosure in the Chinese Stock Market. *China Journal of Accounting Research*, 6 (4), 265–285. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.cjar.2013.04.001>.
22. Hlel, K., & Nafti, I. K. (2019). Board Characteristics, IFRS adoption and Voluntary Disclosure: Evidence from Management Forecasts Accuracy in France. *International Journal of Management and Enterprise Development*, 18 (1–2), 41–62. DOI: <https://doi.org/10.1504/IJMED.2019.097800>.
23. Sadeh, F., & Kacker, M. (2018). Quality Signaling through Ex-Ante Voluntary Information Disclosure in Entrepreneurial Networks: Evidence from Franchising. *Small Business Economics*, 50 (4), 729–748. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11187-017-9892-4>.

24. Al-Shammari, B., & Al-Sultan, W. (2010). Corporate Governance and Voluntary Disclosure in Kuwait. *International Journal of Disclosure and Governance*, 7 (3), 262–280. DOI: <https://doi.org/10.1057/jdg.2010.3>.
25. Adelopo, I. (2011). Voluntary Disclosure Practices Amongst Listed Companies in Nigeria. *Advances in Accounting, incorporating Advances in International Accounting*, 27 (2), 338–345. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.adiac.2011.08.009>.
26. Agyei-Mensah, B. K. (2019). The Effect of Audit Committee Effectiveness and Audit Quality on Corporate Voluntary Disclosure Quality. *African Journal of Economic and Management Studies*, 10 (1), 17–31. DOI: <https://doi.org/10.1108/AJEMS-04-2018-0102>.
27. Al Maani, A., Buraik, O., Al-Amarneh, A., & Almashaqbeh, M. (2025). The Effect of the Audit Committee on the Voluntary Risk Disclosure in Jordanian Commercial Banks: The Moderating Role of Family Ownership. *Journal of Risk and Financial Management*, 18 (3), 133. DOI: <https://doi.org/10.3390/jrfm18030133>.
28. Bhasin, M. L., & Shaikh, J. M. (2013). Voluntary Corporate Governance Disclosure in the Annual Reports: An Empirical Study. *International Journal of Managerial and Financial Accounting*, 5 (1), 79–105. DOI: <https://doi.org/10.1504/IJMFA.2013.052432>.
29. Cahaya, F. R., & Yoga, G. (2020). Corporate Governance and Voluntary Disclosure: A Story about Corporate Transparency from Indonesia. *International Journal of Monetary Economics and Finance*, 13 (3), 269–278. DOI: <https://doi.org/10.1504/IJMEF.2020.108830>.
30. Allegrini, M., & Greco, G. (2013). Corporate Boards, Audit Committee and Voluntary Disclosure: Evidence from Italian Listed Companies. *Journal of Management & Governance*, 17, 187–216. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10997-011-9168-3>.
31. Barako, D. G., Hancock, P., & Izan, H. Y. (2006). Factor Influencing Voluntary Corporate Disclosure by Kenyan Companies. *Corporate Governance: An International Review*, 14 (2), 107–125. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1467-8683.2006.00491.x>.
32. Bamber L. S., Jiang J., & Wang I. Y. (2010). What's My Style? The Influence of Top Managers on Voluntary Corporate Financial Disclosure. *The Accounting Review*, 85 (4), 1131–1162. DOI: <https://doi.org/10.2308/accr.2010.85.4.1131>.
33. Carduff, K. C., & Fogarty, T. J. (2014). Men of Steel: Voluntary Accounting Information Disclosure in the First Third of the Twentieth Century at U.S. Steel Corporation. *Research in Accounting Regulation*, 26 (2), 196–203. DOI: <https://dx.doi.org/10.1016/j.racreg.2014.09.008>.
34. Masum, M. H., Bakul, S. J., & Nazmul, H. (2024). Effect of Corporate Voluntary Disclosure on Corporate Performance: Evidence from the Transitional Economy. *Problems and Perspectives in Management*, 22 (4), 414–426. DOI: [https://dx.doi.org/10.21511/ppm.22\(4\).2024.31](https://dx.doi.org/10.21511/ppm.22(4).2024.31).
35. Kateb, I. (2015). Voluntary Human Capital Disclosure in French Annual Reports. *International Journal of Learning and Intellectual Capital*, 12 (4), 323–341. DOI: <https://doi.org/10.1504/IJLIC.2015.072196>.
36. Loulou-Baklouti, S. (2024). Does Board Gender Diversity Affect Intellectual Capital Voluntary Disclosure? Evidence from Tunisia. *International Journal of Disclosure and Governance*, 21, 193–210. DOI: <https://doi.org/10.1057/s41310-023-00189-1>.
37. Dicko, S., Khemakhem, H., & Zogning, F. (2020). Political Connections and Voluntary Disclosure: The Case of Canadian Listed Companies. *Journal of Management and Governance*, 24, 481–506. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10997-019-09471-3>.
38. Amanamah, R. B. (2025). The Impact of Firm Age on Independent Audit Committee and Voluntary Disclosure Quality. *African Journal of Applied Research*, 11 (1), 228–256. DOI: <https://doi.org/10.26437/ajar.v11.i1>.
39. Dilla, W. N., & Janvrin, D. J. (2010). Voluntary Disclosure in Annual Reports: The Association between Magnitude and Direction of Change in Corporate Financial Performance and Graph Use. *Accounting Horizons*, 24 (2), 257–278. DOI: <https://doi.org/10.2308/acch.2010.24.2.257>.
40. Dye, R. A. (2001). An Evaluation of “Essays on Disclosure” and the Disclosure Literature in Accounting. *Journal of Accounting and Economics*, 32, 181–235. DOI: [https://doi.org/10.1016/S0165-4101\(01\)00024-6](https://doi.org/10.1016/S0165-4101(01)00024-6).
41. Nishitani, K., Park, J. D., & Haider, M. B. (2025). Bridging the Gap between Legitimacy and Voluntary Disclosure Theory and Current Corporate Nonfinancial Reporting Practices: Insights from Japanese Companies. *Business Strategy and the Environment*, 34 (2), 2449–2468. DOI: <https://doi.org/10.1002/bse.4119>.
42. Uyar, A., Kilic, M., & Bayyurt, N. (2013). Association between Firm Characteristics and Corporate Voluntary Disclosure: Evidence from Turkish Listed Companies. *Intangible Capital*, 9 (4), 1080–1112. DOI: <https://dx.doi.org/10.3926/ic.439>.

O. Vysochan, A. Yasinska
Lviv Polytechnic National University,
Department Accounting and Analysis,
oleh.s.vysochan@lpnu.ua,
alla.i.yasinska@lpnu.ua

VOLUNTARY DISCLOSURE OF INFORMATION IN THE CONTEXT OF CONTEMPORARY ECONOMIC THEORIES OF ACCOUNTING

© Vysochan O., Yasinska A., 2025

Purpose – The purpose of the article is to summarise economically oriented accounting theories and to examine their explanatory potential regarding the voluntary disclosure of accounting information by business entities. The study focuses on the theoretical interpretation of voluntary disclosure through the lens of signalling, agency, and resource dependence theories, along with a critical assessment of the applicability of impression management theory to accounting practices.

Design/methodology/approach – The study employs bibliographic analysis as the primary method for addressing the research objectives. The search for scholarly sources on the topic of voluntary disclosure of accounting information was conducted using the Scopus database, which enabled the selection of the most relevant works related to the stated theme. In addition to bibliographic analysis, general theoretical methods such as dialectical inquiry and comparison were applied to achieve the research aim. These methods facilitated a critical reflection on theoretical propositions and allowed for the comparison of approaches to interpreting voluntary disclosure within the framework of contemporary economic theories of accounting.

Findings – Analysis of scientific sources indicates that voluntary disclosure of information in the field of corporate governance is interpreted through the lens of several key theoretical approaches, each of which emphasizes specific aspects of motivation and the consequences of informational openness. Signaling theory views disclosure as a communication tool between the company and external stakeholders, where the disclosed information serves as a signal of efficiency, reporting credibility, and reputational reliability. Agency theory focuses on reducing informational asymmetry between the principal and the agent, highlighting the role of voluntary disclosure in lowering agency costs and strengthening control. Resource dependence theory links a company's openness to its ability to attract critically important resources, which contributes to the formation of competitive advantages and the improvement of corporate image. Impression management theory emphasizes the strategic formatting of reporting with the aim of creating a positive image of the company in the eyes of interested parties, which is particularly relevant in the context of applied recommendations regarding the design and structure of informational messages. The combination of these theoretical approaches forms a multidimensional understanding of voluntary disclosure as a complex managerial tool that integrates reputational, economic, and communicative functions.

Practical implications – The generalization of theoretical approaches to voluntary disclosure forms the basis for implementing the principles of transparency and openness in corporate governance. Integrating relevant provisions into the accounting and analytical support system contributes to shaping a positive corporate image, strengthening stakeholder trust, reducing agency costs, and enhancing control mechanisms.

Originality/value – The study reveals new dimensions of positioning voluntary disclosure as a key element of managerial communication, emphasizing its role in shaping a transparent informational environment. Voluntary disclosure is viewed as an effective monitoring tool that complements corporate control mechanisms and helps reduce the risk of conflicts. The proposed vision makes a significant contribution to the development of theoretical foundations for accounting and analytical support of management activities.

Keywords: accounting, reporting, agency theory, signaling theory, resource dependence theory, impression management.

Paper type: research paper.